

Briselē, 23.5.2018
COM(2018) 415 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Luksemburgas 2018. gada valsts reformu programmu
un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2018. gada stabilitātes
programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Luksemburgas 2018. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2018. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu²,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas³,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Luksemburga nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu “Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku”, kuru Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (turpmāk “eurozonai adresētais ieteikums”) Padome pieņēma 2018. gada 14. maijā.

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² COM(2018) 415 final.

³ P8_TA(2018)0077 un P8_TA(2018)0078.

- (2) Ņemot vērā to, ka Luksemburga ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā tautsaimniecības ir savstarpēji cieši saistītas, Luksemburgai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums par ekonomikas politiku, kurš atspoguļojas turpmāk sniegtajā 1. un 2. ieteikumā.
- (3) 2018. gada ziņojums par Luksemburgu⁴ tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā bija izvērtēts, kā īstenoti šai valstij adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Luksemburgas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.
- (4) Luksemburga savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada stabilitātes programmu iesniedza 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi Norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁶.
- (6) Uz Luksemburgu pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Valdība savā 2018. gada stabilitātes programmā plāno samazināt nominālo pārpalikumu no 1,5 % no IKP 2017. gadā līdz 1,1 % no IKP 2018. gadā, kam pēc tam sekos visai konstants pieaugums līdz pārpalikumam 2,4 % apmērā no IKP 2022. gadā. Visā programmas periodā paredzēts (ar rezervi) ievērot vidēja termiņa budžeta mērķi, kas ir strukturālais deficīts 0,5 % apmērā no IKP. Saskaņā ar 2018. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka valsts parāda attiecība pret IKP joprojām būs krietni mazāka par Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 60 % no IKP. Šo budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs periodā līdz 2020. gadam ir optimistisks un pēc tam – ticams. Balstoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, strukturālā balance 2018. gadā būs ar pārpalikumu 0,8 % apmērā no IKP un 2019. gadā 0,3 % apmērā no IKP – šie skaitļi, īpaši attiecībā uz 2019. gadu, ir zemāki nekā 2018. gada stabilitātes programmā, taču tik un tā pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Kopumā Padome uzskata, ka saskaņā ar prognozēm Luksemburga 2018. un 2019. gadā atbildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem.
- (7) Luksemburgas tautsaimniecībā joprojām ir vērojama veselīga izaugsme, un rezultāti kopš 2009. gada globālās krīzes ir bijuši labāki nekā eurozonā vidēji. Finanšu sektors joprojām ir galvenais ekonomikas izaugsmes dzinējspēks un joprojām ir stabils un rentabls. Tas atspoguļojas ievērojamajā pārpalikumā pakalpojumu bilanci un kopējā

⁴ SWD(2018) 214 final.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁶ COM(2014) 494 final.

tekošā konta bilancē. Ārējā sektora relatīvais ieguldījums reālā IKP pieaugumā 2013.–2016. gadā bija vidēji 61 %, kaut arī tirdzniecības balance regulāri bija negatīva. Luksemburga ir neto kreditorvalsts attiecībā pret pārējām pasaules valstīm, un 2016. gada beigās bruto ārējie aktīvi un saistības sasniedza 10,5 triljonus EUR. Valsts iestādes turpināja īstenot makroprudenciālās uzraudzības un pārraudzības pasākumus, un attiecīgie finanšu starpnieki pielāgojas valsts un ES stratēģiskā regulējuma izmaiņām.

- (8) Kā norādīts 2018. gada eurozonai adresētajā ieteikumā, ir būtiski cīnīties pret agresīvām nodokļu plānošanas stratēģijām, lai novērstu uzņēmumu savstarpējās konkurences kropļojumus, nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses. Nodokļu maksātāju agresīvo nodokļu plānošanas stratēģiju blakusietekme uz citām dalībvalstīm nozīmē, ka papildus ES tiesiskajam regulējumam ir nepieciešama koordinēta politiskā rīcība valsts līmenī. Kaut arī valstī ir apjomīgs finanšu sektors, dividenžu, procentu un autoratlīdzību maksājumu lielais īpatsvars procentos no IKP liecina, ka sabiedrības, kas agresīvi plāno nodokļus, izmanto šīs valsts nodokļu noteikumus. Lielākā daļa ārvalstu tiešo ieguldījumu ir tā dēvētajās “īpašam nolūkam dibinātajās sabiedrībās”. Nodokļu neieturēšana no izejošajiem (t. i., no ES rezidentiem – trešo valstu rezidentiem) procentu un autoratlīdzību maksājumiem un noteiktos apstākļos piemērojami atbrīvojumi no nodokļu ieturēšanas par dividenžu maksājumiem var nozīmēt, ka šie maksājumi vispār netiek aplikti ar nodokli, ja nodoklis tiem nav piemērojams arī saņēmēja jurisdikcijā. Komisija ņem vērā Luksemburgas veikto pozitīvo pasākumu (t. i., starptautiskajiem noteikumiem atbilstīga patentiem labvēlīgā nodokļu režīma pieņemšanu). Komisija, balstoties uz neseno informācijas apmaiņu, turpinās konstruktīvo dialogu nolūkā apkarot nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģijas.
- (9) Luksemburgas iestādes jau vairākus gadu desmitus aktīvi cenšas dažādot ekonomiku, attīstot konkrētas nozares, ieskaitot IKT un kosmosa nozari. Ņemot vērā valsts augstās darbaspēka izmaksas, darbības ar augstāku pievienoto vērtību piedāvā iespējas attīstīt alternatīvus izaugsmes avotus. Tādējādi sekmīga Luksemburgas ekonomikas dažādošana lielā mērā ir atkarīga no sektoriem, kurus mazāk ietekmē darbaspēka izmaksu līmenis. Tie lielā mērā balstās uz pētniecību un inovāciju, kas parasti ir tehnoloģijietilpīgas un zinātnesietilpīgas. Pēdējā laikā šī stratēģija ir tikusi vēl vairāk pastiprināta. Lai attīstītu šīs prioritārās nozares, tiek īstenoti apjomīgi publisko investīciju projekti, tostarp pētniecības un izstrādes jomā, un citu pasākumu vidū tiek arī ieviests tirgus regulējums. 2000.–2016. gadā Luksemburga publiskos pētniecības un izstrādes izdevumus ir pieckāršojusi, sasniedzot 0,6 % no IKP. Pateicoties šīm investīcijām, valsts ir neilgā laikā izveidojusi rezultatīvu publisko pētniecības sistēmu. Taču, kamēr publiskās investīcijas pētniecībā un izstrādē pārsniedz eurozonas vidējo rādītāju, privātās investīcijas pētniecībā un izstrādē un inovācijas rezultāti turpina samazināties, kā liecina Eiropas inovācijas rezultātu pārskats. Luksemburgas ekonomikas struktūra daļēji izskaidro zemāku uzņēmumu pētniecības un izstrādes intensitāti starptautiskā griezumā, jo nozares, kuru īpatsvars Luksemburgas IKP ir vislielākais (pakalpojumi un jo īpaši finanšu sektors), parasti mazāk investē pētniecībā un izstrādē. Tomēr šī tendence Luksemburgā salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju ir daudz izteiktāka – uzņēmumu pētniecības un izstrādes intensitāte ir samazinājusies no 1,5 % no IKP 2000. gadā līdz 0,64 % no IKP 2016. gadā. Privāto investīciju tendence samazināties liecina par to, ka šajā jomā joprojām pastāv šķēršļi. Tā liecina arī par to, ka publiskajām investīcijām pētniecībā un izstrādē ir nepietiekams sviras efekts uz uzņēmumu investīcijām. Tāpēc publisko pētniecības jaudu pastiprināšana būtu pienācīgāk jāintegrē vispusīgā pieejā inovācijas sistēmai. 2017. gadā tika pieņemts

jauns tiesību akts, ar ko tiek atjauninātas atbalsta shēmas pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā, paplašinot valsts atbalsta pieejamību.

- (10) Ir paredzams, ka Luksemburga nerasnē 2020. gada mērķi attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu. Valstī ir lielas problēmas ar gaisa piesārņojumu un satiksmes pārslodzi sastrēgumstundās, kas ievērojami palielina slāpekļa dioksīda koncentrāciju un siltumnīcefekta gāzu emisijas. 2015. gadā vairāk nekā pusi no visām siltumnīcefekta gāzu emisijām radīja transporta nozare. Zemie transporta degvielas nodokļi, lielais dienesta automobiļu skaits un augstās mājokļu cenas ir galvenie faktori, kas veicina automobiļu plašo izmantojumu un pārrobežu darba ņēmēju skaita pieaugumu. Transporta degvielas nodokļu likmes ir vienas no zemākajām ES un tādējādi stimulē lielāku degvielas patēriņu, ieskaitot pārrobežu tirdzniecību. Tomēr pēdējā laikā veiktie pasākumi ir sekmējuši ilgtspējīgākas mobilitātes attīstību – to īpaši ir veicinājusi 2016. gada nodokļu reforma, kā arī ievērojami ieguldījumi sabiedriskajā transportā. Steidzamāko uzdevumu vidū ir dzelzceļa infrastruktūras pilnveide un modernizācija.
- (11) Luksemburga joprojām apņēmiņi strādā pie regulatīvo ierobežojumu samazināšanas darījumdarbības pakalpojumu nozarē. Pēdējā laikā veiktie pasākumi galvenokārt bija vērsti uz arhitektu un inženieru profesijām, un ir paziņots par papildu reformām, kas vēl vairāk samazinātu ierobežojumus attiecībā uz šīm divām profesijām. Turklāt ar tā dēvēto vispārējo likumu, kas pieņemts 2017. gada martā, tika ieviesti administratīvās vienkāršošanas pasākumi (t. i., paredzēta administratīvo procedūru horizontāla caurlūkošana). Tomēr darījumdarbības pakalpojumu nozarē joprojām pastāv regulatīvie šķēršļi. Ierobežojumus varētu radīt tas, ka attiecībā uz profesionālās darbības apdrošināšanas prasībām nav konkrētas līdzvērtības novērtējuma procedūras, kas dotu iespēju citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem nodrošināt līdzvērtīgu apdrošināšanas segumu. Īpaši uz jurista profesiju attiecas regulējums, kas salīdzinājumā ar ES caurmēru ir ļoti ierobežojošs. Rezervēto darbību plašais mērogs ietekmē juristu vai citu pakalpojumu sniedzēju iespējas sniegt juriskonsulta pakalpojumus, īpaši attiecībā uz tiešsaistes pakalpojumiem. Ir arī citi ierobežojumi, piemēram, prasības attiecībā uz juridisko formu un līdzdalību kapitālā, nesavienojamības noteikumi un daudznazaru ierobežojumi.
- (12) Ņemot vērā ar novecošanu saistīto izmaksu prognozēto pieaugumu, joprojām saglabājas bažas par publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā. Luksemburgā ir prognozēts liels to gados veco iedzīvotāju īpatsvara pieaugums, kuri līdz 2070. gadam nonāks aprūpējamo statusā, un saskaņā ar jaunākajām Sociālā nodrošinājuma ministrijas prognozēm pensiju sistēmas bilancē no 2023. gada veidosies deficīts. Tomēr pensiju sistēmas līdzšinējais un pašreizējais pārpalikums tiek uzkrāts, un uzkrātās rezerves nodrošinātu sistēmas dzīvotspēju vēl 20 gadus. Saskaņā ar 2018. gada ziņojumu par novecošanu izmaksas, kas saistītas ar novecošanu, galvenokārt pensijas, 2016.–2070. gadā palielināsies par 13 procentpunktiem no IKP, tādējādi pārsniedzot ilgtspējas robežlielumu (8,9 procentpunkti no IKP). Ilgtermiņa aprūpes izdevumi attiecībā pret IKP ir vieni no augstākajiem dalībvalstu vidū. Neraugoties uz 2017. gadā pieņemto reformu, prognozēts, ka šie izdevumi salīdzinājumā ar pašreizējo līmeni līdz 2070. gadam pieaugs par 3 procentpunktiem.
- (13) Gados vecāku cilvēku nodarbinātības līmenis joprojām ir sevišķi zems, un ir vajadzīgi papildu pasākumi, kas uzlabotu viņu nodarbinātību un iespējas darba tirgū. Tas ir svarīgi arī no publisko finanšu ilgtermiņa stabilitātes viedokļa. Joprojām ir izplatītas priekšlaicīgas pensionēšanās shēmas, kas mudina darba ņēmējus izbeigt darba attiecības, proti, 59,2 % no jaunpiešķirtajām pensijām ir priekšlaicīgas pensijas.

2017. gada decembrī tika pieņemts likums, ar ko tika atcelta viena no priekšlaicīgas pensionēšanās shēmām, taču tā neto ietekme uz vidējo faktisko pensionēšanās vecumu un uz izdevumiem nav skaidra, jo ar šo likumu ir atviegloti nosacījumi attiecībā uz citām priekšlaicīgas pensionēšanās shēmām. Šie sliktie darba tirgus rezultāti daļēji ir skaidrojami arī ar finansiālajiem stimuliem neiesaistīties darba tirgū, kas šajā grupā ir salīdzinoši lieli. Vecāka gadagājuma darbinieku nodarbinātības veicināšanai ir nepieciešama vispusīga stratēģija, kas ietvertu pasākumus, ar kuriem darba ņēmējiem palīdz ilgāk palikt aktīvi nodarbinātiem. Parlaments joprojām nav pieņēmis “Vecuma paktu” – likumprojektu, kas parlamentam iesniegts 2014. gada aprīlī un kura mērķis ir mudināt uzņēmumus ar vairāk nekā 150 darbiniekiem pieņemt darbā gados vecākus darba ņēmējus un noturēt viņus, izmantojot vecuma pārvaldības pasākumus. Izglītības jomā Luksemburgai ir jārisina jautājums par skolēnu sociālekonomiskās izcelsmes spēcīgo ietekmi uz viņu sekmēm skolā. Tas ir būtiski arī saistībā ar nepieciešamību apmierināt lielo pieprasījumu pēc izteikti specializētām prasmēm.

- (14) Nekustamā īpašuma cenas turpināja kāpt. Tas var apdraudēt Luksemburgas spēju piesaistīt un noturēt kvalificētu darbaspēku, kuru lielā mērā veido citu valstu valstspiederīgie. Spiedienu uz mājokļu cenām rada piedāvājuma un pieprasījuma fundamentāla neatbilstība. Attiecībā uz piedāvājumu jaunu mājokļu radīšanu acīmredzot bremzē tas, ka trūkst pieejamu zemes gabalu un privātajiem īpašniekiem trūkst stimula pārdot zemi vai ēkas. Ir jāturpina strādāt pie ieguldījumu veicināšanas mājokļos, palielinot stimulus pārdot nekustamo īpašumu, uzlabojot administratīvās procedūras attiecībā uz būvatļauju izsniegšanu un nodrošinot finansiāli pieņemamus sociālos mājokļus. Nav domājams, ka nesen pieņemtā nodokļu reforma par kapitāla pieaugumu no nekustamā īpašuma pārdošanas un atjauninātā sociālo mājokļu programma palielinās mājokļu piedāvājumu, jo cenām ir tendence nemitīgi pieaugt. Attiecībā uz pieprasījumu cenu celšanos veicina iedzīvotāju skaita un nodarbinātības lielais pieaugums. Situācija mājokļu tirgū turklāt saasina satiksmes sastrēgumu un piesārņojuma problēmu. Mājokļu cenu celšanās bez tam ietekmē mājtsaimniecību parādu līmeni, tādējādi radot bažas par šo parādu atmaksājamību. Pēdējo desmit gadu laikā mājtsaimniecību parādu līmenis ir strauji cēlies, un 2016. gadā atbilstoši aplēsēm sasniedza 165 % no izmantojamā ienākuma. Tas atspoguļo nekustamā īpašuma cenu inflāciju, jo aptuveni 80 % no visiem mājtsaimniecību parādiem ir hipotekārie kredīti. Tomēr, lai mazinātu potenciālo neaizsargātību un riskus finanšu stabilitātei, Luksemburgas uzraudzības iestādes ievieš attiecīgus makroprudenciālos pasākumus un ieteikumus, kurus bija sniegusi Eiropas Sistēmisko risku kolēģija. Turklāt, pamatojoties uz valsts sistēmisko risku komitejas priekšlikumiem, valdība nesen nāca klajā ar vairākiem pasākumiem, ieskaitot ierobežojumus attiecībā uz aizņemšanos, lai novērstu mājtsaimniecību neaizsargātības akumulēšanos, taču vēl ir vajadzīgs parlamenta apstiprinājums.
- (15) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Luksemburgas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada stabilitātes programmu un 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Luksemburgai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Luksemburgā, bet arī to, kādā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

- (16) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada stabilitātes programmu, un saskaņā ar tās atzinumu ir sagaidāms, ka Luksemburga atbildīs Stabilitātes un izaugsmes paktam,

AR ŠO IESAKA Luksemburgai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Paaugstināt gados vecāku cilvēku nodarbinātības līmeni, sekmējot viņu nodarbinātības iespējas un nodarbināmību un līdztekus turpinot ierobežot priekšlaicīgu pensionēšanos, lai uzlabotu arī pensiju sistēmas ilgtermiņa stabilitāti.
2. Turpināt samazināt regulatīvos ierobežojumus darījumdarbības pakalpojumu nozarē.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*